

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/11/2018
Identifikačné číslo spisu: 6016200585
Dátum vydania rozhodnutia: 24.04.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6016200585.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Judity Kokolevskej a Mgr. Viliama Pohančenika, v právnej veci navrhovateľa: B. E., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. Č.. XX, J. J. proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o preskúmanie rozhodnutia odporkyne č. XXX XXX XXXX X z 09.05.2016, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 23.11.2017, č. k. 26Sd/173/2016-193, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 23.11.2017, č. k. 26Sd/173/2016-193 m e n í tak, že rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX z 09.05.2016 z r u š u j e a v e c v r a c i a odporkyni na ďalšie konanie.

Navrhovateľovi náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom č. k. 26Sd/173/2016-193 z 23.11.2017 potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 09.05.2016, ktorým podľa § 66 a § 112 ods. 1 a 4 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon č. 461/2003 Z. z.“) zamietla žiadosť navrhovateľa o zvýšenie jeho starobného dôchodku.

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že tento súd mal preukázané, že navrhovateľovi bol starobný dôchodok priznaný od 22.06.2008 a na základe žiadosti o zvýšenie z 18.06.2013 rozhodnutím z 27.09.2013 odporkyňa zvýšila starobný dôchodok navrhovateľa od 18.06.2010 na 375,80 € mesačne, keď tzv. teoretickú sumu starobného dôchodku v zmysle čl. 33 ods. 2 Dohovoru o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach (č. 128) krátila pomerom 31 rokov získaných v osobitnom systéme k celkovej dobe zamestnania 46,4329 rokov získanej tak v osobitnom ako aj vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia. Taktiež mal preukázané, že v konaní, v ktorom bolo vydané teraz preskúmané rozhodnutie z 09.05.2016, neboli zistené žiadne nové skutočnosti rozhodujúce pre určenie sumy starobného dôchodku v zmysle § 66 zákona č. 461/2003 Z. z. (priemerný osobný mzdový bod, obdobie dôchodkového poistenia, aktuálna dôchodková hodnota), keď navrhovateľ namietal len

spôsob krátenia teoretickej sumy starobného dôchodku.

Krajský súd poukázal na to, že Dohovor o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach (č. 128), vyhlásený v Zbierke zákonov ČSSR pod č. 416/1991 Zb., má charakter medzinárodnej zmluvy, majúcej prednosť pred zákonom (čl. 154c Ústavy SR), pričom možnosťou krátenia teoretickej sumy starobného dôchodku podľa jeho čl. 33 ods. 2 sa zaoberal opakovane aj Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý v rozhodnutí, zverejnenom pod č. 5/2011 Zbierky stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a súdov Slovenskej republiky judikoval, že ak je príspevok za službu, priznaný ako dávka sociálneho zabezpečenia, považovaný za výsluhový dôchodok, môže od dovŕšenia dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení (zabezpečení) plniť funkciu starobného dôchodku z osobitného systému sociálneho zabezpečenia len vtedy, ak jeho výška zodpovedá výške primeranej dobe trvania služobného pomeru a tiež, že pri určení výšky starobného dôchodku je potrebné do doby dôchodkového poistenia započítať aj doby, hodnotené na účely príspevku za službu. Až po takom stanovení výšky starobného dôchodku možno jeho sumu krátiť najviac o sumu výsluhovej dávky, ktorá je považovaná za výsluhový dôchodok. Právo na primerané hmotné zabezpečenie totiž neznamená len to, že pre účely priznania starobného dôchodku musí byť každému poistencovi zohľadnené celé získané obdobie dôchodkového poistenia, ale aj to, že za totožné obdobie dôchodkového poistenia nemôže dostávať dve dávky rovnakého druhu, pokrývajúce rovnakú sociálnu udalosť - dovŕšenie dôchodkového veku. Krajský súd dospel k záveru, že výpočet starobného dôchodku bol (v rozhodnutí z 27.09.2013) realizovaný v súlade s Dohovorom č. 128 a ustálenou súdnou praxou, preto podľa neho odporkyňa v preskúmanom rozhodnutí z 09.05.2016 správne konštatovala, že nedošlo k zmene skutočností, rozhodujúcich pre nárok na výplatu starobného dôchodku a žiadosť o zvýšenie tohto dôchodku zamietla v súlade so zákonom.

Navrhovateľ napadol rozsudok krajského súdu včas podaným odvolaním. Namietol, že starobný dôchodok mu nebol priznaný od dovŕšenia dôchodkového veku 55 rokov, ale až od roku 2008, teda po získaní 15 rokov doby dôchodkového poistenia vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia a bez zohľadnenia doby služby v Policajnom zbore SR.

Nesprávny postup odporkyne pri posudzovaní žiadostí o starobný dôchodok u poberateľov výsluhových dávok konštatoval aj najvyšší súd v rozsudku 7So/138/2011, a preto v roku 2013 znovu požiadal o preskúmanie výšky jeho starobného dôchodku. Odporkyňa jeho žiadosti vyhovel a rozhodnutím z 27.09.2013 mu od 18.06.2010 zvýšila starobný dôchodok tak, že teoretickú sumu 1.096 € zistenú podľa zákona č. 461/2003 Z. z. krátila pomerom 31 rokov v osobitnom systéme k celkovej dobe 46,4329 rokom, čo je 732,18988680 € a podľa neho starobný dôchodok krátila druhý krát práve o túto sumu na sumu 364,60 € mesačne, takže jeho starobný dôchodok predstavuje len cca 33 % teoretickej sumy.

Odporkyňa podľa navrhovateľa nesprávne krátila starobný dôchodok o sumu 732,18988680 €, hoci v zmysle čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 ho mohla krátiť len o výšku jeho výsluhového príspevku, a to ku dňu jeho priznania od 01.09.1997 v sume 12.004 Sk (398,46 €) ktorá ku dňu vzniku nároku na starobný dôchodok (22.06.2011) dosahovala len sumu 12.127 Sk (402,54 €). Do predmetu krátenia odporkyňa nemôže zahŕňať aj valorizácie výsluhového príspevku, lebo tieto nie sú realizované zo zdrojov Sociálnej poisťovne a nemožno ich považovať za inú dávku toho istého druhu. Poukázal aj na úpravu v Českej republike s tým, že by sa malo postupovať obdobne.

Navrhovateľ ďalej namietol, že krajský súd sa vôbec nezaoberal jeho námietkou, že z krátenia mali byť vylúčené doby služby pred nadobudnutím účinnosti Dohovoru č. 128, čo odvodzuje z čl. 30 Dohovoru.

V krátení na základe čl. 33 ods. 2 dohovoru spôsobom „najviac o sumu výsluhového príspevku (príspevku za službu) ktorá sa vypláca ku dňu priznania starobného dôchodku“ vidí porušenie Ústavy, keď Sociálna poisťovňa nebola zmocnená na priamy výkon Dohovoru, ktorý krátenie podmieňuje ustanovením určených podmienok a v určenom rozsahu.

Odporkyňa v stručnom vyjadrení k odvolaniu navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil.

Podľa § 492 ods. 1 SSP konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

V súlade s citovaným ustanovením najvyšší súd v konaní postupoval podľa ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal rozsudok krajského súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa treba vyhovieť.

Podľa čl. 43 písm. a/ Dohovoru č. 128 tento Dohovor sa nevzťahuje na sociálne udalosti, ktoré nastali skôr, než nadobudla účinnosť príslušná časť Dohovoru pre zúčastnený členský štát.

Československá socialistická republika prijala záväzky z Dohovoru, len pokiaľ ide o časť III, príslušné ustanovenia častí V a VI, a časť VII. časť III. dohovoru obsahuje články 14 až 19, časť VI. (spoločné ustanovenia) články 30 až 36.

Podľa čl. 15 ods. 1 Dohovoru č. 128 krytou sociálnou udalosťou je prežitie ustanoveného veku.

Ustanoveným vekom na účely starobného dôchodku je dôchodkový vek podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení. Tento vek navrhovateľ dovŕšil dňom 09.06.2015, teda po nadobudnutí platnosti Dohovoru č. 128 pre Československú socialistickú republiku (11.01.1991).

Pokiaľ navrhovateľ namietal, že nárok na príspevok za službu považovaný za výsluhový dôchodok mu vznikol už dňom 01.11.1990 podľa zákona č. 410/1991 Zb. a nárok na starobný dôchodok vznikol dovŕšením dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom zabezpečení (poistení), teda nie za tú istú sociálnu udalosť a nie od toho istého dňa, a preto podľa jeho názoru nejde o súbeh dávok, ktoré má na mysli čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128, túto námietku odvolací súd nepovažoval za dôvodnú z nasledujúcich dôvodov:

Podľa Čl. 43 písm. a/ Dohovoru č. 128 tento Dohovor sa nevzťahuje na sociálne udalosti, ktoré nastali skôr, než nadobudla účinnosť príslušná časť Dohovoru pre zúčastnený členský štát.

Československá socialistická republika prijala záväzky z Dohovoru, len pokiaľ ide o časť III., príslušné ustanovenia častí V a VI., a časť VII., časť III. dohovoru obsahuje články 14 až 19, časť VI. (spoločné ustanovenia) články 30 až 36.

Podľa Čl. 15 ods. 1 Dohovoru č. 128 krytou sociálnou udalosťou je prežitie ustanoveného veku.

Ustanoveným vekom na účely starobného dôchodku je dôchodkový vek podľa všeobecných predpisov o sociálnom poistení. Tento vek navrhovateľ podľa § 65 ods. 2 v spojení s § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., § 132 ods. 2 v spojení s § 21 ods. 2 písm. c/ zákona č. 100/1988 Zb. dovŕšil dňom 02.11.2010, teda po nadobudnutí platnosti Dohovoru č. 128 pre Československú socialistickú republiku (11.01.1991).

Dňom dovŕšenia dôchodkového veku príspevok za službu, považovaný za výsluhový dôchodok, nadobudol charakter dávky v starobe za prežitie určeného veku.

Najvyšší súd SR sa problematikou aplikovateľnosti Dohovoru č. 128 zaoberal napr. v rozsudku sp. zn. 9So/108/2015 z 28.02.2017, v ktorom uviedol:

„Podľa § 60 ods. 2 zákona o sociálnom poistení obdobie dôchodkového poistenia je aj obdobie výkonu služby policajta, profesionálneho vojaka a vojaka prípravnej služby, ak toto obdobie policajt, profesionálny vojak a vojak prípravnej služby nezískali v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový

dôchodok podľa osobitného predpisu a nebol im priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu.

Podľa § 255 ods. 5 zákona o sociálnom poistení za obdobie dôchodkového poistenia sa považuje aj obdobie výkonu služby policajta, profesionálneho vojaka a vojaka prípravnej služby získané do 31.12.2003, ak toto obdobie policajt, profesionálny vojak a vojak prípravnej služby nezískali v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok podľa osobitného predpisu a nebol im priznaný invalidný výsluhový dôchodok, invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa osobitného predpisu.

Osobitným predpisom je zákon č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov.

Z dôvodovej správy k zákonu č. 222/2003 Z. z. vyplýva záver, že zámerom zákonodarcu bolo dosiahnuť, aby od dovŕšenia dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom zabezpečení (poistení) výsluhový dôchodok i dávky výsluhového zabezpečenia považované za výsluhový dôchodok podľa § 124 zákona č. 328/2002 Z. z. plnili funkciu starobného dôchodku z osobitného systému sociálneho poistenia (zabezpečenia) vo výške primeranej dobe trvania služobného pomeru ako dávka sociálneho zabezpečenia existujúca či už samostatne alebo popri starobnom dôchodku, na ktorý vznikne nárok dovŕšením dôchodkového veku podľa všeobecných predpisov o sociálnom zabezpečení (poistení).

Súčasne zámerom zákonodarcu bolo zákonom č. 328/2002 Z. z. zabezpečiť, aby pomerná výška výsluhového dôchodku bola vyššia ako keby policajtom bola doba profesionálnej služby hodnotená len vo všeobecnom systéme sociálneho zabezpečenia. Z toho teda vyplýva záver, že úmyslom zákonodarcu bolo, aby súčet výsluhového dôchodku a starobného dôchodku zo všeobecného systému sociálneho poistenia bol vyšší, resp. aspoň rovnaký ako suma starobného dôchodku poistenca, ktorý by mal všetky doby poistenia (zamestnania) hodnotené len vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia (zabezpečenia).

Z právnych úprav, týkajúcich sa sociálneho poistenia alebo zabezpečenia osobitných skupín poistencov jednoznačne vyplýva, že všeobecný systém sociálneho poistenia a osobitný systém sociálneho poistenia (zabezpečenia príslušníkov ozbrojených zborov) sú založené na základe hodnotenia dôb poistenia (zamestnania).

Kým zákon o sociálnom poistení upravuje nároky poistencov zo všeobecného systému sociálneho poistenia a jeho cieľom je zabezpečiť, aby doby poistenia boli poistencovi riadne zohľadnené pre vznik nároku na dávky podmienené dosiahnutím veku alebo nepriaznivým zdravotným stavom, osobitné právne úpravy, používané v osobitnom systéme sociálneho poistenia obsahujú len úpravu, ktorá zabezpečuje užší okruh dávok sociálneho zabezpečenia a zohľadňuje ako dobu poistenia iba dobu výkonu služby (prípadne náhradnú dobu výkonu služby). Osobitný systém poistenia (zákon č. 328/2002 Z. z.) neobsahuje úpravu starobných dôchodkov, sirotských a vdovských dôchodkov, ktoré by zohľadňovali dobu ich poistenia v celom rozsahu, teda aj v civilnom zamestnaní, ale obsahuje len úpravu výsluhových dôchodkov, sirotských výsluhových dôchodkov, vdovských výsluhových dôchodkov a invalidných výsluhových dôchodkov, ktoré sú založené len na hodnotení doby služby poistenca bez zohľadnenia kategórie funkcií a bez zohľadnenia dôb poistenia, ktorú poistenci získali vo všeobecnom systéme. V dôsledku tejto skutočnosti potom vychádza záver, že poistenci osobitného systému sociálneho zabezpečenia sú vylúčení z pôsobnosti zákona o sociálnom poistení len v rozsahu, zodpovedajúcom dobe poistenia v osobitnom systéme (s výnimkou prípadov podľa § 60 ods. 2 zákona o sociálnom poistení, ktorým sa pre nárok na tieto dávky započítavajú doby služby v ozbrojených silách v celom rozsahu), ale nie v časti, upravujúcej nárok na starobný, predčasný starobný, invalidný, sirotský, vdovský alebo vdovecký dôchodok.

V dôsledku súbežného uplatňovania týchto systémov tak nesprávnym a výlučne gramatickým výkladom zákona dochádzalo k diskriminácii poistencov osobitného systému, lebo odporkyňa im niektoré doby poistenia nehodnotila vôbec, alebo im ich hodnotenie odsúvala a menila podmienky alebo odňala výhody, poskytované poistencom v osobitnom systéme sociálneho poistenia.

Podľa čl. 39 Ústavy Slovenskej republiky, občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe.

Primeraným je také hmotné zabezpečenie, ktoré zodpovedá celej dĺžke poistenia bez ohľadu na to, či poistenie bolo získané v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia (ktorý sa vyčlenil zo všeobecného systému dôchodkového poistenia) alebo iba vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia.

Najvyšší súd judikoval, že aj vtedy, ak by poistenec nespĺnil podmienku získania viac ako 15 rokov poistenia vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia, ale získal by túto potrebnú dobu po zhodnotení obdobia poistenia v osobitnom systéme, má odporkyňa povinnosť vykonať výpočet dôchodku s prihliadnutím na dobu poistenia v osobitnom poistnom systéme a dôchodok priznať navrhovateľovi vo výške, zodpovedajúcej rozsahu poistenia vo všeobecnom systéme. Správne by preto odporkyňa mala pri rozhodovaní o nárokoch poistencov, ktorým bola priznaná niektorá z dávok výsluhového zabezpečenia poistencov osobitného systému, najprv vypočítať teoretickú výšku dôchodku, ktorá by im patrila vtedy, ak by všetky doby poistenia získali vo všeobecnom systéme. Keďže výsluhový dôchodok má po dovŕšení dôchodkového veku pre vznik nároku na starobný dôchodok zo všeobecného systému dôchodkového zabezpečenia (poistenia) charakter dávky v starobe, odporkyňa by mala postupovať v súlade s Čl. 33 Dohovoru č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach, vyhláseného v Zbierke zákonov pod č. 416/1991 Zb.. Starobný dôchodok navrhovateľa môže krátiť, a to primerane k počtu skončených rokov doby trvania služby policajta rozhodujúcich pre výšku výsluhového dôchodku podľa § 39 zákona č. 328/2002 Z. z.. Iný postup by bol v priamom rozpore so zámerom zákonodarcu zabezpečiť vojakom a policajtom vyššiu úroveň ich zabezpečenia v starobe za dobu výkonu ich služby (zákon č. 328/2002 Z. z.) a táto kategória poistencov v systéme vnútroštátnych poisťovacích a zabezpečovacích systémov by bola znevýhodnená v porovnaní s poistencami vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia na Slovensku, a dokonca by s ňou odporkyňa zaobchádzala horšie, ako s poistencami poistenými v zahraničí, u ktorých o takomto krátení dôchodkov ani ona nemá pochybnosti. Odlíšnym postupom odporkyne by sa doby poistenia poistenca vo všeobecnom systéme stratili a neboli by v žiadnom zo systémov zohľadnené, čo nezodpovedá ani zámeru zákona. Inak odporkyňa núti poistencov, poistených aj v osobitnom poistnom systéme, aby vykonávali zamestnanie po splnení podmienok pre vznik nároku na starobný dôchodok po dosiahnutí ich zvýhodneného dôchodkového veku, čo nie je prípustné. Osobitný systém sociálneho zabezpečenia policajtov a vojakov totiž neposkytuje poistencom osobitného systému také starobné, predčasné starobné, invalidné, sirotské, vdovské a vdovecké dôchodky, ktoré by zohľadnili celú dobu poistenia poistenca.

Podľa Čl. 33 ods. 1 Dohovoru č. 128 ak má alebo ak by mala inak chránená osoba súčasne nárok na rôzne invalidné, starobné alebo pozostalostné dávky, môžu sa tieto dávky krátiť za určených podmienok a v určenom rozsahu; chránená osoba dostane spolu aspoň toľko, koľko sú najvýhodnejšie dávky.

Podľa Čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 ak má alebo ak by mala inak chránená osoba nárok na dávku ustanovenú v tomto Dohovore a ak dostáva inú peňažnú dávku sociálneho zabezpečenia za tú istú sociálnu udalosť, s výnimkou rodinných prídavkov, môžu sa dávky podľa tohto Dohovoru krátiť alebo zastaviť za určených podmienok a v určenom rozsahu za podmienky, že časť dávok, ktorá sa kráti alebo je zastavená, nepresahuje druhú dávku.

Je potrebné zdôrazniť, že zákon č. 461/2003 Z. z. priamo v ustanoveniach § 60 ods. 2 a § 255 ods. 5 vylúčil možnosť započítania obdobia služby policajta, získaného v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok (minimálne 15 rokov) do obdobia dôchodkového poistenia. Len výkladom relevantných predpisov spôsobom, ktorý najvyšší súd považuje za konformný s Ústavou Slovenskej republiky, najvyšší súd vo viacerých svojich rozhodnutiach uviedol, že výsluhový dôchodok má od dovŕšenia dôchodkového veku podľa zákona o sociálnom poistení charakter dávky v starobe, ktorú má na mysli Čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128. Bez tejto judikatúry by odporkyňa pre nárok na starobný dôchodok v zmysle vyššie uvedených ustanovení § 60 ods. 2 a § 255 ods. 5 zákona o sociálnom poistení vôbec nemohla pre nárok a výšku starobného dôchodku započítať navrhovateľke dobu služby v Policajnom zbore.

Súčasne je potrebné skonštatovať, že napriek už ustálenej judikatúre najvyššieho súdu ohľadom nároku poberateľov výsluhového dôchodku na starobný dôchodok zákonodarca doteraz v súlade s Čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 legislatívne neupravil osobitný spôsob výpočtu a krátenia starobného dôchodku. Pri absencii takej úpravy (rovnako ako pri pretrvávajúcej absencii zohľadnenia doterajšej judikatúry zákonnou úpravou nároku poberateľov výsluhových dôchodkov na zohľadnenie obdobia služby zakladajúcej nárok na výsluhový dôchodok aj na účely nároku a výšky starobného dôchodku) je potom úlohou súdu vysporiadať sa s touto „dierou v zákone“ tak, aby bolo zachované ústavou garantované právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe.

Ak teda pri posudzovaní nárokov poberateľov výsluhových dôchodkov podľa zákona č. 328/2002 Z. z. na starobný dôchodok podľa zákona o sociálnom poistení odporkyňa aplikovala ustanovenie Čl. 33 ods.

2 tohto zákona, bolo úlohou súdu preskúmať len to, či toto krátenie je možné považovať za súladné s ústavou a Dohovorom č. 128.

Výsluhový dôchodok priznaný podľa § 38 a § 39 zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov je dávkou, ktorá patrí jeho poberateľovi od skončenia služobného pomeru a patrí mu aj po dovŕšení dôchodkového veku podľa všeobecného predpisu o sociálnom poistení (zákon č. 461/2003 Z. z.). Vzhľadom na túto skutočnosť výsluhový dôchodok má odo dňa dovŕšenia dôchodkového veku povahu dávky v starobe, ktorú je potrebné považovať v zmysle Čl. 33 ods. 1 Dohovoru č. 128 za inú peňažnú dávku sociálneho zabezpečenia za tú istú sociálnu udalosť (prežitie určeného veku) - takou dávkou je aj starobný dôchodok, na ktorý vznikne nárok podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

Vzhľadom na súbeh nárokov na dve dávky rovnakého druhu (dávky v starobe) potom v súlade s Čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 prichádza do úvahy krátenie starobného dôchodku. Iný postup a priznanie starobného dôchodku podľa zákona č. 461/2003 Z. z. v plnej, tzv. teoretickej výške by mal za následok priznanie dvoch povahovo rovnakých dávok za tie isté doby poistenia, čo by viedlo k neodôvodnenému a neprimeranému zvýhodneniu osôb, poistených v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia a k diskriminácii poistencov, ktorí získali obdobia poistenia v takom istom rozsahu len vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia.

Odvolací súd opätovne zdôrazňuje, že úpravu v zákone o sociálnom poistení, podľa ktorej vzhľadom na získanie doby služby policajta v rozsahu zakladajúcom nárok na výsluhový dôchodok by sa obdobie tejto služby v zmysle § 60, ods. 2 a § 255 ods. 5 tohto zákona vôbec nemalo hodnotiť, najvyšší súd preklenul svojou judikatúrou v prospech týchto poistencov. Súčasne však judikoval aj to, že odporkyňa môže vykonať krátenie tzv. teoretickej sumy v súlade s Čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128, a to tak, že krátenie je možné vykonať len pomerne, o sumu zodpovedajúcu pomeru doby služby policajta k celkovej dobe poistenia tak vo všeobecnom ako aj osobitnom systéme sociálneho poistenia, najviac však o sumu výsluhového dôchodku.

Pokiaľ teda odporkyňa, pri absencii osobitnej zákonnej úpravy, vychádzajúc z judikatúry najvyššieho súdu, vykonala výpočet teoretickej sumy starobného dôchodku a túto teoretickú sumu krátila o sumu, rovnajúcu sa koeficientu určenému ako podiel skončených rokov služby a xxx rokov súčtu dôb služobného pomeru a tzv. obdobia dôchodkového poistenia v civile, teda o sumu nepresahujúcu sumu výsluhového dôchodku, takýto jej postup považoval odvolací súd za súladný s Čl. 39 Ústavy Slovenskej republiky a Čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128“.

Odvolací súd poukazuje na to, že rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 9So/108/2015 z 28.02.2017 bol napadnutý sťažnosťou na Ústavnom súde SR, ktorý však sťažnosť odmietol uznesením sp. zn. II. ÚS 389/2017-18 z 22.06.2017, v ktorom uviedol:

„Podstatou námietok sťažovateľa vo veci samej je téza, podľa ktorej pri neexistencii zákonnej úpravy možnosti krátenia starobného dôchodku v prípade jeho súbehu s výsluhovým dôchodkom nebolo vôbec možné starobný dôchodok sťažovateľa krátiť, a to ani s prihliadnutím na Čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128, keďže tento tiež odkazuje na vnútroštátnu úpravu. Pokiaľ všeobecné súdy tak v prípade sťažovateľa, ako už aj predtým v minulosti vo viacerých iných prípadoch judikatúrou dospeli k názoru o možnosti krátenia, ako aj o mechanizme výpočtu krátenia, postupovali arbitrárne.

Podľa názoru ústavného súdu najvyšší súd dostatočným a presvedčivým spôsobom vysvetlil, prečo považuje výsluhový dôchodok po dovŕšení veku potrebného pre odchod do starobného dôchodku svojou povahou za starobný dôchodok. Rovnako považuje za akceptovateľnú aj metodiku krátenia starobného dôchodku v takomto prípade“.

Odvolací súd nepovažoval za dôvodnú ani námietku navrhovateľa, že z krátenia by sa mala vylúčiť doba služby pred nadobudnutím účinnosti Dohovoru č. 128 (11.01.1990). Z čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128 totiž vyplýva, že krátenie dávok sa môže vykonať v prípade súbehu druhovo zhodných dávok, teda starobného dôchodku a výsluhovej dávky.

Za nedôvodnú v tejto súvislosti odvolací súd považoval aj námietku úpravy problematiky podľa právnych predpisov Českej republiky, ktorá pre odporkyňu ani pre súdy Slovenskej republiky nie je záväzná. Napriek tomu odvolací súd považuje za vhodné uviesť, že namietané ustanovenie § 61 zákona

č. 155/1995 Sb. o dôchodovom pojištění sa týka prípadov, kedy poistenec získal doby poistenia vo viacerých štátoch. Ustanovenie § 160 zák.č.361/2003 Sb. o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů upravuje súbeh výsluhovej dávky so starobným dôchodkom zo všeobecného systému dôchodkového poistenia spôsobom obdobným, ako sa v zmysle judikatúry najvyššieho súdu uplatňuje v Slovenskej republike - podľa uvedeného ustanovenia sa tam uvedená výsluhová dávka vypláca len vtedy, ak je vyššia ako starobný dôchodok, pričom rozdiel medzi touto dávkou a starobným dôchodkom sa zisťuje ku dňu priznania starobného dôchodku.

Zákon č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v ustanovení § 94 ods. 1 a 2 rovnako ako zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v ustanovení § 109 ods. 1 a 2 rozlišujú medzi nárokom na dávku (starobný dôchodok) a nárokom na výplatu dávky, ktorý je podmienený podaním žiadosti o dávku.

Navrhovateľ v konaní žiadnym spôsobom nepreukázal, že by o starobný dôchodok požiadal už pred rokom 2008. Na základe žiadosti zo dňa 23.06.2008 mu odporkyňa priznala starobný dôchodok právoplatným rozhodnutím z 09.09.2008. Tento deň je dňom priznania starobného dôchodku. Nie je preto právne významné, že podmienky vzniku nároku na starobný dôchodok navrhovateľ spĺňal dňom dovŕšenia dôchodkového veku 55 rokov.

V rozhodnutí č. XXX XXX XXXX z 09.09.2008 o priznaní starobného dôchodku od 22.06.2008 odporkyňa vychádzala z aktuálnej dôchodkovej hodnoty na rok 2008 vo výške 249,14 Sk podľa opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 596/2007 Z. z..

V rozhodnutí č. XXX XXX XXXX X z 27.09.2013 o zvýšení starobného dôchodku však odporkyňa pri prepočte teoretickej sumy starobného dôchodku vychádzala z aktuálnej dôchodkovej hodnoty na rok 2010 vo výške 9,2246 € podľa opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR č. 551/2009 Z. z..

Rozhodnutia z 09.09.2008 a 27.09.2013 nadobudli právoplatnosť bez toho, že by navrhovateľ podal proti nim opravný prostriedok.

Navrhovateľ požiadal o prepočet starobného dôchodku viacerými podaniami -zo 17.06.2015, 19.06.2015, 31.08.2015 a 20.10.2015.

Podľa § 112 ods. 1 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z. dávka sa prizná alebo sa zvýši odo dňa, od ktorého dávka alebo jej zvýšenie patrí, najviac tri roky spätne odo dňa zistenia, že sa dávka priznala alebo sa vyplácala v nižšej sume, ako patrí, alebo najviac tri roky spätne od uplatnenia nároku na dávku alebo nároku na jej zvýšenie, ak sa dodatočne zistí, že sa dávka priznala v nižšej sume, ako patrí.

V danom prípade odporkyňa v rozhodnutí z roku 2013 pre zistenie tzv. teoretickej sumy starobného dôchodku zhodnotila navrhovateľovi doby služby policajta v rozsahu 31 skončených rokov a určila ju podľa zákona č. 461/2003 Z. z. ako aj podľa zákona č. 100/1988 Zb. s tým, že vyššia je teoretická suma určená podľa zákona č. 461/2003 Z. z.; táto skutočnosť nebola sporná.

Záver odporkyne v teraz preskúvanom rozhodnutí zo dňa 09.06.2015, že starobný dôchodok bol určený v súlade s právnymi predpismi a nedošlo k zmene skutočností rozhodujúcich pre nárok na výplatu starobného dôchodku, však podľa názoru odvolacieho súdu nie je správny.

Pokiaľ ku dňu priznania starobného dôchodku odporkyňa správne vychádzala z aktuálnej dôchodkovej hodnoty platnej v roku 2008, pri prepočte výšky už priznaného (nie novo priznávaného) starobného dôchodku namiesto aktuálnej dôchodkovej hodnoty na rok 2008 nesprávne použila aktuálnu dôchodkovú hodnotu na rok 2010 v rozpore s § 64 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z..

V rozsudku 9So/138/2011 z 22.08.2012 Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojich záveroch uviedol: „...Správne by preto odporkyňa mala pri rozhodovaní o nárokoch poistencov, ktorým bola priznaná niektorá z dávok výsluhového zabezpečenia poistencov osobitného systému, najprv vypočítať teoretickú

výšku dôchodku, ktorá by im patrila vtedy, ak by všetky doby poistenia získali vo všeobecnom systéme. Keďže výsluhový dôchodok má po dovŕšení dôchodkového veku pre vznik nároku na starobný dôchodok zo všeobecného systému dôchodkového zabezpečenia (poistenia) charakter dávky v starobe, odporkyňa by mala postupovať v súlade s článkom 33 Dohovoru č. 128 o invalidných, starobných a pozostalostných dávkach, vyhláseného v Zbierke zákonov pod č. 416/1991 Zb. Starobný dôchodok navrhovateľa môže krátiť, a to primerane k počtu skončených rokov doby trvania služby policajta rozhodujúcich pre výšku výsluhového dôchodku podľa § 39 zákona č. 328/2002 Z. z.. Iný postup by bol v priamom rozpore so zámerom zákonodarcu zabezpečiť vojakom a policajtom vyššiu úroveň ich zabezpečenia v starobe za dobu výkonu ich služby (zákon č. 328/2002 Z. z.) a táto kategória poistencov v systéme vnútroštátnych poisťovacích a zabezpečovacích systémov by bola znevýhodnená v porovnaní s poistencami vo všeobecnom systéme sociálneho poistenia na Slovensku, a dokonca by s ňou odporkyňa zaobchádzala horšie, ako s poistencami poistenými v zahraničí, u ktorých o takomto krátení dôchodkov ani ona nemá pochybnosti.“

Keďže navrhovateľ je od 01.09.1997 poberateľom príspevku za službu, ktorý sa podľa § 124 ods. 3 zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov považuje za výsluhový dôchodok podľa tohto zákona, pričom pre určenie jeho výšky sa v zmysle § 120 zákona č. 410/1991 Zb. o služobnom pomere príslušníkov Policajného zboru SR mohli započítať maximálne 30 rokov služby, odvolací súd dospel k záveru, že odporkyňa v prípade navrhovateľa mohla vykonať krátenie teoretickej sumy jeho starobného dôchodku len pomerom 30 rokov služby k celkovej dobe získanej tak v osobitnom ako aj všeobecnom systéme sociálneho poistenia (zabezpečenia).

Z rozhodnutia z 27.09.2013 nie je zrejmé, z akej výšky príspevku za službu a ku ktorému dňu odporkyňa vychádzala pri postupe podľa čl. 33 ods. 2 Dohovoru č. 128. Rozhodnutie z 09.05.2016 je z toho dôvodu aj nepreskúmateľné.

Vzhľadom na uvedené dôvody odvolací súd rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3 veta prvá OSP v spojení s § 250j ods. 2 písm. a/, b/ a c/ OSP zmenil, rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X z 09.05.2016 zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

V ďalšom konaní odporkyňa o nároku na výšku starobného dôchodku rozhodne znovu v intenciách tohto rozsudku, pričom sa vysporiada nielen s otázkou dátumu úpravy dôchodku podľa § 112 ods. 1 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z., krátenia v pomere maximálne za 30 rokov služby, a použitia správnej aktuálnej dôchodkovej hodnoty, ale aj s námietkou navrhovateľa čo do výšky príspevku za službu považovaného za výsluhový dôchodok použitej pri posudzovaní maximálnej sumy, o ktorú možno krátiť teoretickú sumu starobného dôchodku.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 246c ods. 1 OSP v spojení s § 224 ods. 1, § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 OSP tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľ žiadne trovy neuplatnil.

Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.